
Recenzovaný článek

Analýza potenciálu guerilly na Tchaj-wanu – Reálná možnost, nebo naivní představa?

Analysis of Taiwan Guerilla Potential – A Real Possibility or a Naive Notion?

Richard Oubělický

Abstrakt:

Dosavadní výzkumy o Číně a Tchaj-wanu se zabývají primárně současnými stavy bilaterální vztahů, armádních doktrín a podobně. Článek zkoumá podmínky pro vznik a činnost guerilly s para militantními prvky na Tchaj-wanu v situaci, kdy Čína Tchaj-wan ovládne. Analýza vychází ze současného obecného, kulturně-sociálního, politického, geografického a technologického prostředí. Podstatnou částí analýzy je také rozprava o potenciálu městské guerilly. Článek vychází z akademických textů, analýz a dat, informací a průzkumů relevantních pro hlavní otázky článku. Těmi jsou potenciál vzniku, udržitelnosti a efektivity guerilly. Článek přichází s nálezy, argumentující poměrně vysoký potenciál vzniku guerilly především díky příhodným podmínkám Tchaj-wanu a možnou efektivitu a udržitelnost v závislosti na existujících proměnných, které však potenciál mohou i limitovat.

Abstract:

Existing research about China and Taiwan deals primarily with bilateral relations, military doctrines, etc. The article examines conditions for emerging and activity of guerillas with paramilitant signs in the case of China's domination over Taiwan. The analysis is based on the present general, socio-economic, political, geographical, and technological environment. A substantial part of the analysis is also argumentation about the potential of urban guerilla. The article is based on data, pieces of information, polls and academic and analytical texts relevant to the main research questions. Those questions are the potential for emerging, sustainability, and effectiveness of guerilla. The article comes with findings, that argue the relatively high potential for the emergence of guerilla primarily because of the suitable environment in Taiwan and possible effectiveness and sustainability based on existing variables, which can however also limit this potential.

Klíčová slova: Analýza; Čína; guerilla; para militantní strategie; Tchaj-wan.

Key words: Analysis; China; Guerilla; Paramilitary Strategy; Taiwan.

ÚVOD

V bezpečnostním prostředí od rozpadu Sovětského svazu v roce 1991, zřídka nalezneme velký konflikt mezi dvěma vyspělými suverénními státy. Poslední události spojené s invazí Ruské federace na území Ukrajiny však ukázaly, že vojenské operace tohoto charakteru nejsou nutně záležitostí historie a válka i nadále slouží jako prostředek k vymáhání národních zájmů.

Podobný případ vpádu cizích vojsk na území suverénního státu by mohl v blízké době pramenit z rozporů mezi čínskou lidovou republikou (ČLR) a Tchaj-wanem. V posledních letech sledujeme souběžně s rostoucími ekonomickými a vojenskými kapacitami také časté slovní výpady Číny vůči Tchaj-wanu a jeho spojencům. Těmi jsou pro ilustraci například nedávná slova čínského premiéra Li Kche-čchianga, který prohlásil, že Čína je „rozhodně proti jakýmkoliv separatistickým aktivitám usilujícím o nezávislost Tchaj-wanu a rozhodně je proti jakémukoliv zahraničnímu vměšování“.¹

Současný rozvoj vojenských kapacit jde potenciálně naproti rozsáhlé vojenské operaci na Tchajwan. Čínské doktríny vytvořené po studené válce, se nezaměřují primárně na globální ambice, nýbrž spíše na lokální ofenzivní válku uplatňující obojživelné operace, které by s velkou pravděpodobností zahrnovaly i konflikt s Tchaj-wanem, případně i USA.² Důkazem tohoto tvrzení mohou být mimo jiné zvyšující se počty ponorek, malých plavidel, pobřežních plavidel určených pro mělké vody, obojživelných a vyloďovacích plavidel, nebo transportních vojenských plavidel.³ Ostrovní Tchaj-wan se proti takto koncipované armádě stává více zranitelným a tudíž více pravděpodobným cílem v případě čínské vojenské agrese, pokud nebude Čína schopna ovládnout Tchaj-wan mírovými prostředky. Hrozba invaze vojsk ČLR na Tchaj-wan rozhodně není zanedbatelná a ve stínu tohoto tvrzení je více než příhodné přemýšlet o následcích takového konfliktu. Hlavním cílem článku je analyzovat potenciál guerillového hnutí, jež by mohlo vzniknout právě v případě, pokud by k válce došlo, následkem čehož by současná vláda Tchaj-wanu padla a Tchaj-wan přešel pod jurisdikci čínské vlády.

Článek je rozdělen na několik částí. První část se zaměřuje na současnou situaci na Tchaj-wanu v kontextu vlivu na vznik a specifika tchajwanské guerilly. Poté je článek zaměřen na konkrétní podklady pro vznik a udržitelnost guerillové války na Tchaj-wanu. Proto dojde ke zhodnocení sociálně-kulturních a politických předpokladů pro guerillový boj v rámci vedení a občanů Tchaj-wanu. Nutné je také zvážit případnou zahraniční podporu. Pro guerillový boj je velice důležité i prostředí, v němž se odehrává. Z tohoto důvodu jsou součástí analýzy také informace o geografickém prostředí Tchaj-wanu a jeho potenciálu pro využití guerillových taktik. Předposlední část práce se zabývá technologickými předpoklady pro guerilly na Tchaj-wanu. V závěru jsou spojeny všechny proměnné,

¹ TIAN, Yew Lun. China pledges peaceful growth of Taiwan ties, but opposes foreign interference. *Reuters* [online]. 5. 3. 2022 [cit. 2022-5-19]. Dostupné z: <https://1url.cz/SrRTS>

² ILHAN, Bekir. China's Evolving Military Doctrine After the Cold War'. *SETA Analysis*. [online]. 2020, 59: 16-17. [cit. 2022-5-19]. ISBN 978-625-7040-19-8, str. 17. Dostupné z: <https://1url.cz/JrRT9>

³ Ibidem, s. 16.

pomocí nichž je zodpovězeno na tři hlavní otázky: zda je guerillový boj na Tchaj-wanu vůbec možný a zda má potenciál být udržitelný a efektivní. Zodpovězení těchto otázek slouží jako základní analytický rámec pro zjištění potenciálu guerilly na Tchaj-wanu v případě jeho okupace ČLR.

1 SITUACE NA TCHAJ-WANU

1.1 Aktuální fakta relevantní pro guerillu na Tchaj-wanu

Čína v posledních letech uplatňuje útočnou rétoriku, na kterou Tchaj-wan reaguje. Nejviditelnější je tento fakt v záležitostech vojensko-strategického plánování. Poslední dvě dekády vývoj tchajwanské armády částečně reflektuje obrannou strategii s názvem „Hard Republic of China“^{4,5} Tento strategický koncept kalkuluje s částečnou asymetrickou formou vedení války. Pro pravé pojetí situace je nutné zmínit, že ačkoliv se Tchaj-wan na tuto strategii v určitých ohledech zaměřuje, není jedinou strategií, a ne veškeré akviziční projekty zapadají do jejího rámce. Na tuto strategii reaguje mimo jiné studie Centra pro strategické a rozpočtové hodnocení (CSBA) nazvána „Hard ROC 2.0“. Byť se jedná o pouhou studii, která na rozdíl od „Hard ROC“ není oficiálním dokumentem tchajwanské armády, koreluje v mnoha ohledech s jejím vývojem. Studie navíc nastiňuje několik projektů a metod, které by v případě uplatnění mohly mít vliv na potenciální guerillová hnutí, což je důležité pro nalezení závěrečných východisek analýzy. K tomuto dokumentu vrátíme v pozdější části práce.

Druhou důležitou současnou proměnnou, v kontextu potenciální guerilly na Tchaj-wanu, je připravenost obyvatelstva. Právě místní obyvatelstvo je standardně hlavní hybnou silou guerillových uskupení. Míra zkušeností a odhodlání obyvatel vstupujících do guerillové války má značný vliv na její formu a výsledek. Aktuálně všichni muži na Tchaj-wanu ve věku od 18 do 36 let musí podstoupit povinnou vojenskou službu v délce 4 měsíců.⁶ Současná situace nicméně vyvolává obavy, zda jsou čtyři měsíce služby dostačující. Je tudíž pravděpodobné, že v budoucnu se délka služby ještě prodlouží.⁷ Většina mužů disponuje alespoň základními bojovými znalostmi, což zvyšuje potenciál případné

⁴ V dokumentech se užívá také zkratky „Hard ROC“.

⁵ REHMAN, Iskander, THOMAS, Jim a John STILLION. *Hard ROC 2.0: Taiwan and Deterrence through Protraction*. [online] Washington: CSBA office, 21. 12. 2014. str. 1. [cit. 2022-5-20]. Dostupné z: <https://1url.cz/LrRjf>

⁶ CIA. *Cia.gov: Military service age and obligation*. [online]. [cit. 2022-5-21]. Dostupné z: <https://1url.cz/arRjl>

⁷ CHUN-MEY, Hwang a Jojo MAN. *Taiwan mulls longer compulsory military service amid growing military tensions*. *RFA* [online]. 3. 1. 2022 [cit. 2022-5-22]. Dostupné z: <https://1url.cz/FrRj0>

guerilly. Pro porovnání, Čína naopak nejde cestou všeobecné branné povinnosti, nýbrž cestou naplňování požadovaných počtů dobrovolníků armádou pro jednotlivé provincie. Tito dobrovolníci podstupují výcvik v délce 2 let.⁸ Kvalita těchto vojáků je s velkou pravděpodobností vyšší, než v případě Tchaj-wanu, což může mít vliv například na případné protipartyzánské operace. Mimo povinnou vojenskou službu se doposud obyvatelstvo Tchaj-wanu připravovalo především na zvládání krizových situací.⁹ Někteří obyvatelé se také vyslovili, že pokud by byly dostupné kurzy guerillového boje, rádi by se zúčastnili i těchto kurzů.¹⁰ To je zřejmě v současné situaci, kdy oproti období před několika měsíci značně roste zájem o získávání znalostí a zkušeností užitečných v případě válečného konfliktu. Tento zájem roste, vedle všudypřítomné čínské hrozby, současně s aktuálním konfliktem na Ukrajině. Ten ukazuje, že válečný konflikt není pouze záležitostí armády, ale většiny obyvatel bez výjimek. Roste zájem především o výcvikové kurzy zabývající se například střelbou, obrannou strategií, první pomocí nebo zásadami chování v bojových zónách.¹¹ Právě tyto znalosti v poměrně zásadní míře rozhodují mimo jiné o skutečné síle a efektivnosti případného guerillového hnutí na Tchaj-wanu.

1.2 Specifika guerilly na Tchaj-wanu

Pro účely práce je důležité pochopit obecnou formu guerilly, která by na Tchajwanu vznikla, v případě zabrání území ČLR. Dle Mareše rozlišujeme tři základní formy guerilly. Pravděpodobně největší podobnosti lze shledávat ve druhé formě, kdy vnímáme guerillu jako „hlavní strategii boje, kdy je jejím cílem velkým množstvím malých střetů vyčerpat a tím i zcela vojensky porazit nepřítele“.¹² Teoreticky bychom guerillovou válku na Tchaj-wanu mohli pozorovat také ve třetí formě, kdy ji vnímáme jako „etapu války, po níž dochází k přeměně guerillových bojovníků na regulérní armádu“.¹³ Zde se však rozchází myšlenka partyzánů jako nástupců staré vlády s případem Tchaj-wanu, kdy by na guerillové bojovníky bylo pohlíženo spíše jako na pozůstatky původního tchajwanského režimu.

V rámci guerillové války se poměrně často střetáváme se situací, kdy guerilla oponuje již zavedenému režimu. V případě guerilly na Tchajwanu by tomu bylo naopak. Jednalo by se o situaci, kdy guerilla vznikne jako nástupce války po ukončení konfliktu mezi

⁸ Viz CIA, ref. 6.

⁹ Největší část příprav činily především kurzy první pomoci.

¹⁰ DAVIDSON, Helen. Second line of defence: Taiwan's civilians train to resist invasion. *The Guardian* [online]. 22. 9. 2021 [cit. 2022-5-22]. Dostupné z: <https://1url.cz/GrRTY>

¹¹ MAXOVÁ, Barbora. Reportáž – Hongkong a čínské mocenské ambice. V: Horizont 24. ČT24 [online], 1. 7. 2022, 0:46. Dostupné z: <https://1url.cz/KrRjX>

¹² MAREŠ, Miroslav. Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. *Obrana a strategie*. [online]. Brno: Obrana a strategie, 2004, 1/2004, [cit. 2022-6-X]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: <https://1url.cz/BrRjO>

¹³ Ibidem

regulárními armádami ČLR a Tchaj-wanu, případně jeho spojenců. To by mimo jiné mohlo mít efekt, díky němuž guerilla nebude vznikat od základů. Mohla by s určitou pravděpodobností růst na základech předchozí tchajwanské armády, jež po válce již nebude schopna vykonávat svou činnost standardním způsobem. Tím se však pozdější změna rolí, kdy by se z guerillových bojovníků opět stala regulární armáda, nevylučuje.

2 SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ A POLITICKÁ ZÁKLADNA PRO GUERILLOVÝ BOJ

2.1 Vnitropolitické prostředí

Pro účely práce předpokládáme situaci, kdy se ČLR úspěšně podaří ovládnout alespoň většinu území, zařadit Tchaj-wan pod svoji správu a původní organizovaná armáda Tchaj-wanu již nadále nebude schopna vykonávat svou činnost. V takové situaci je vhodné odlišit dva nejpravděpodobnější směry, z nichž by se guerillové hnutí mohlo zformovat. Jedním z nich by byla guerilla, jejíž organizační páteří by se stala bývalá vláda a pozůstatky armády. Druhým proudem by pak mohl být vznik guerilly čistě z iniciativy občanů, kteří nesouhlasí se sjednocením Tchaj-wanu a ČLR.

Pro úspěšné vedení guerillové války jsou základním elementem lidé, kteří se jí budou účastnit, a to neohledně na to, z jakého základu guerillové hnutí vznikne. Proto je na místě klást si otázku, jakou by guerillové hnutí na Tchaj-wanu mělo podporu. Uvažujeme nyní o partyzánech jako účastnících guerillové války na straně Tchaj-wanu, byť vymezení partyzána a guerillového bojovníka nemusí být vždy naprosto totožné. Carl Schmitt popisuje partyzány jako osoby, jejichž činy jsou založeny na určitém politickém přesvědčení.¹⁴ Z toho důvodu je důležitou proměnnou údaj, vypovídající o vůli obyvatel připojit a sjednotit Tchaj-wan s pevninskou Čínou.

Průzkum centra volebních studií National Chengchi university na Tchajwanu sleduje trend vůle připojení se k ČLR již od roku 1994. Z dat vyplývá, že stále větší procento respondentů upřednostňuje zachování statusu quo, případně zachování statusu quo s postupným směřováním k nezávislosti. Naopak myšlenka směřování ke sjednocení postupně ztrácí na popularitě. Nelze však opomenout fakt, dle kterého největší skupinu stále tvoří respondenti, kteří mají zájem o zachování současného stavu a k myšlence sjednocení se nevyjádřili. Ze všech dat je však zjevný trend, podle kterého myšlenka sjednocení postupně upadá, a naopak podpora samostatnosti Tchaj-wanu roste.¹⁵ Určitý vliv na rozhodování obyvatel Tchaj-wanu má bezpochyby myšlenka „jedné země, dvou

¹⁴ SCHMITT, Carl. *The Theory of the Partisan: A Commentary/Remark on the Concept of the Political*. [online]. Lansing: Michigan State University Press, 2004, [cit. 2022-5-20]. str. 10. Dostupné z: <https://1url.cz/ZrRj9>

¹⁵ NCHU–ESC. esc.nccu.edu.tw/ Taiwan Independence vs. Unification with the Mainland(1994/12~2021/12). [online]. [cit. 2022-5-22]. Dostupné z: <https://1url.cz/9rRjP>

systémů“. Pro část obyvatel se tento koncept dříve mohla jevit jako vhodný způsob řešení čínsko-tchajwanského sporu. Situace posledních let v Hongkongu však obyvatelům Tchaj-wanu ukázala, že tato myšlenka nejde dohromady se skutečnými zájmy Číny.¹⁶ Jedinou možností tak zůstalo a nadále zůstává postupné směřování k nezávislosti. Postoj občanů k otázce suverenity Tchaj-wanu, může hrát roli právě v případě vzniku guerillového hnutí. A to jak v otázce připojení se k takovému hnutí, tak případné spolupráce a podpory ze strany obyvatelstva.

Pro guerillu na Tchaj-wanu je v obecné míře důležité také národní sebeurčení. U osoby, jež se bude identifikovat jako příslušník čínské národnosti, budeme pouze těžko nalézat důvody pro zapojení se do guerillové války na straně Tchaj-wanu, jejímž hlavním zájmem je nezávislost Tchaj-wanu. Jako Tchajwanci se nejvíce profilují z 92% podporovatelé Demokratické progresivní strany (DPP), která má v současnosti ve vládě nejsilnější zastoupení. Druhou nejsilnější stranou je konzervativní čínská národní strana, známá také jako Kuomintang (KMT), která má oproti DPP na Tchajwanu delší historii. Podporovatelé KMT mají v tomto spektru největší zastoupení osob profilujících se jako Číňané (11 %) a osob na sebe nahlížejících jako na Číňany a Tchajwance zároveň (53 %). Nicméně ani skupina osob prezentujících se jako Tchajwanci není zanedbatelná, a činí 35 %. Za Tchajwance se pak vnímá i 64 % občanů nepodporujících žádnou ze dvou hlavních stran.¹⁷

Politické přesvědčení je však pouze prvním krokem k úspěchu místní guerilly. Důležité je, aby místní obyvatelé stáli za odbojem, který bude užívat guerillových taktik. A to i v případě, kdy nepřítel začne uplatňovat vůči obyvatelstvu různých represí. Guerillu je velice obtížné porazit konvenčními postupy a zbraněmi. Důvodem je její nestálá a roztroušená forma a její úzká spjatost s místním obyvatelstvem, u něhož má podporu. Často se můžeme setkat se situací, ve které má vláda, případně silnější strana, podněty k uplatňování striktních postupů vůči obyvatelstvu. Jedním z nejkrajnějších je například cílené masové zabíjení obyvatelstva. Obecně platí, že s čím častějším užitím guerillových taktik se v dané válce potkáme, tím je užití takto striktních represí pravděpodobnější.¹⁸ Pravděpodobnost, že k silným represím například v podobě zabíjení obyvatelstva bude docházet, je však závislá na mnoha faktorech. Jedním z nich je kupříkladu politický režim nepřítel, proti němuž místní guerillové uskupení válku vede. U totalitních režimů je uplatňování takto tvrdých postupů pravděpodobnější.¹⁹ Nelze pak tedy vyloučit, že by Čína jako jeden ze současných představitelů autoritativních režimů, mohla začít uplatňovat stejné, nebo podobné postupy.²⁰

¹⁶ PROCHÁZKOVÁ Kateřina. Interview – Hongkong a čínské mocenské ambice. V: Horizont 24. ČT24 [online], 1. 7. 2022, 6:12. Dostupné z: <https://1url.cz/zrRj6>

¹⁷ DEVLIN, Kat a Christine HUANG. In *Taiwan, Views of Mainland China Mostly Negative*. Washington: Pew Research Center, 12. 5. 2020. [cit. 2022-5-22]. Dostupné z: <https://1url.cz/8rRj8>

¹⁸ VALENTINO, Benjamin a Paul HUTH. Draining the Sea': Mass Killing and Guerrilla Warfare. *International Organization*. [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2004, 58.2: 375-407 [cit. 2022-5-2]. ISSN 1531-5088. Dostupné z: <https://1url.cz/urRjx>

¹⁹ Ibidem, str. 383.

²⁰ EIU. *Democracy Index 2021: the China challenge*. London: Economist Intelligence Unit Headquarters, 2021. [cit. 2022-5-17]. Dostupné z: <https://1url.cz/SrRjA>

2.2 Zahraniční prostředí

Pro úplnost analýzy potenciálu guerilly na Tchaj-wanu je nutné zvážit také zahraniční vlivy. Vnitropolitická situace je nejdůležitějším aspektem, nicméně zahraniční podpora může mít na úspěchy guerillových operací velký vliv. Vnější zdroje totiž mohou mít efekt na vojenské schopnosti a pravděpodobnost přežití bojovníků.²¹ Pro guerillu je obvyklá i situace „propojení s vojáky regulérních armád, kteří mohou působit např. jako velitelé, poradci či školitelé guerillových jednotek.“ Možná je pak i situace, kdy „speciální armádní jednotky mohou v týlu nepřítele jednat v součinnosti s místní guerillou“.²² Zahraničí se tak může stát důležitým zdrojem nejen armádního personálu, ale také materiální podpory.

V současnosti jsou pro otázku obrany Tchaj-wanu nejdůležitější Spojené státy a Japonsko. Tchaj-wan je díky své geografické poloze nedílnou součástí indo-pacifického prostoru, který je pro USA „zásadní pro zajištění bezpečnosti a prosperity“^{23,24} V nedávném prohlášení současného prezidenta USA bylo vysloveno, že USA jsou ochotné se vojensky participovat na ochraně Tchaj-wanu v případě čínského útoku.²⁵ Tyto důvody pramení z ambic Číny a USA v indo-pacifickém prostoru. Současný stav je výhodný pro politiku USA a to ať už z pohledu ekonomického vlivu reflektujícího se například v „Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity“ (IPEF), který předpokládá užší spolupráci s množstvím států v regionu, tak z vojensko-strategického hlediska.²⁶ V zájmu USA je předně zachování regionálního vlivu, z něhož má vycházet mír a následná prosperita v regionu. Z té mají profitovat jak USA, tak partnerské státy.

USA v současnosti vnímá Čínu jako jediného vyzyvatele, s dostatečnými prostředky a ambicemi měnit zavedený systémový řád.²⁷ A to jak na globální, tak především regionální úrovni právě v oblasti indo-pacifiku. Čína si uvědomuje svojí pozici. Mostem ke stabilnímu rozšiřování vlivu v regionu může být pro Čínu překonání prvního řetězce ostrovů, který do značné míry izoluje čínský vliv a jehož je Tchaj-wan součástí. USA má

²¹ LOCKYER, Adam. Foreign intervention and warfare in civil wars. *Review of International Studies*. [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, 37.5: 2337-2364 [cit. 2022-6-13]. ISSN 1469-9044. str. 2340. Dostupné z: <https://1url.cz/lrRjm>

²² Viz MAREŠ, ref. 12. str.25.

²³ Tento koncept zajištění bezpečnosti v Indo-Pacifiku vychází mimo jiné z „Island Chain Strategy“, v níž má Tchaj-wan strategické geografické umístění

²⁴ THE WHITE HOUSE. *INDOPACIFICSTRATEGY OF THE UNITED STATES*. [online]. Washington: Únor 2022. [cit. 2022-6-15]. Str. 4. Dostupné z: <https://1url.cz/8KcLK>

²⁵ BRUNNSTROM, David a Michael MARTINA. Analysis: Biden's Taiwan remarks show conviction to defend island but carry risks By Michael Martina and David Brunnstrom. *Reuters* [online]. 24. 5. 2022 [cit. 2022-7-2]. Dostupné z: <https://1url.cz/YrRjy>

²⁶ ²⁶ US Trade Representative. Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity. [online]. Washington: Květen 2022. [cit. 2022-10-13]. Dostupné z: <https://1url.cz/6rRdM>

²⁷ ²⁷ Office of the THE WHITE HOUSE. NATIONAL SECURITY STRATEGY. [online]. Washington: Říjen 2022. [cit. 2022-10-13]. Dostupné z: <https://1url.cz/YrRdz>

značný zájem na zachování míru v indo-pacifiku. Nicméně pokud by Čína měla tendence toto nynější uspořádání narušovat prostřednictvím invaze na Tchaj-wan, je vojenská angažovanost USA naprosto reálnou možností, byť USA suverenitu Tchaj-wanu neuznává. Podobná situace může nastat v případě, kdy i přes snahy USA bude čínská invaze na Tchaj-wan úspěšná. Aktivitou guerillového hnutí by docházelo k narušování stabilního vlivu Číny na Tchaj-wanu, což by se reflektovalo i do vlivu a akceschopnosti Číny v indo-pacifickém prostoru. Takový stav je pro USA žádoucí za předpokladu, že nebudou schopny udržet současný mírový stav v regionu. Potenciální snahy získat Tchaj-wan zpět, by pro USA byl s velkou pravděpodobností z vojensko-strategického hlediska nereálný úkol. Podpora guerilly by se tudíž v takovém případě jevila jako levná a efektivní cesta, jak tento čínský vliv narušovat, a to navíc bez větších ztrát na životech.

Dále je také deklarováno, že USA s vnějšími i místními partnery pracují na udržování míru a stability v oblasti Tchaj-wanu, což nás vede, k již zmíněnému Japonsku.²⁸ To spočívá mimo jiné v podpoře samostatnosti Tchaj-wanu a otázky obrany Tchaj-wanu ze strany USA. Dobré vztahy vůči USA lze sledovat i ze strany Tchaj-wanu, kdy by dle průzkumu 68 % dotazovaných uvítalo bližší vztahy s USA než s Čínou. Japonsko pak zhlíží své zájmy spíše v ekonomické sféře a otázky zajištění celkové stability a bezpečnosti v regionu, společně s USA.²⁹

Tchaj-wan má v otázce politické podpory, a průběžné podpory v rámci obrany společenství. Otázkou je, do jaké míry by se tito spojenci angažovali v podpoře guerillové války, pokud by legitimní vláda Tchaj-wanu padla. To může záležet například na tom, zda se spojenci již v době útoku na Tchaj-wan aktivně zapojí do obrany ostrova, nebo zda veškerá podpora bude pouze na diplomatické, případně materiální úrovni. V takovém případě by velice pravděpodobně spojenecké státy vznesly stanovisko, že se nehodlají oficiálně aktivně zapojit do konfliktu po boku guerillového hnutí, kupříkladu již zmíněnými operacemi speciálních sil. To nutně nemusí vylučovat podporu v podobě zásobování, případně jakýchkoliv akcí, které by nebyly oficiálně deklarovány. V druhém jmenovaném případě se však již dostáváme do šedé zóny spekulací, které nelze podložit a často existenci takových akcí nelze ani zpětně ověřit. Pokud by však došlo k uskutečnění takových akcí, mohly by mít částečný vliv na potenciál guerillového hnutí.

²⁸ Viz THE WHITE HOUSE, ref. 24. str. 13.

²⁹ SACKS, David. The United States and Japan Should Prepare for Chinese Aggression Against Taiwan. *The Council on Foreign Relations* [online]. 18. 1. 2022 [cit. 2022-6-14]. Dostupné z: <https://1url.cz/krRj7>

3 GEOGRAFICKÁ ZÁKLADNA PRO GUERILLOVÝ BOJ

3.1 Geografie Tchaj-wanu a venkovská guerilla

Dalším důležitým aspektem pro úspěšné guerillové akce je prostředí, v němž se boje odehrávají. Dnes v kontextu geografie rozeznáváme dva hlavní proudy guerillové války. Prvním je guerilla spojená s rurálním prostředím, které se vyznačuje především neobydleným rozsáhlým prostředím, často pokrytým lesy, horami a dalšími špatně přístupnými terény. Druhým je takzvaná městská guerilla, která však některými odborníky není uznávána.³⁰ Nicméně pro analýzu potenciálu guerilly na Tchaj-wanu je důležitá, a proto jí bude věnována druhá část této kapitoly.

Pro úspěšné vedení guerillové války je důležitá mobilita. Guerillu tak můžeme nazvat „válkou v pohybu v té nejextrémnější formě“.³¹ Mimo rychlosti pohybu je důležitý i prostor pohybu. Pro úspěšnou aplikaci této taktiky tedy nestačí pouze malé jednotky s lehkou výzbrojí. Důležité při aplikaci tohoto modelu boje je, aby se v případě nutnosti partyzáni účastníci se bojů hluboko v teritoriu nepřítele, měli kam stáhnout.³² Pro takovou situaci slouží oblasti mimo přímé teritorium nepřítele, které je značně rozsáhlé, a především těžko přístupné. Sem spadá široká škála prostředí od hustých lesů, přes těžko přístupné hory, rozlehlé pouště a podobně. Tchaj-wan je tak, co se týče prostředí velice příhodným místem pro vedení guerillové války. V současnosti více než polovinu povrchu Tchaj-wanu pokrývají stálezelené subtropické lesy a deštné pralesy.³³ Navíc přibližně 2/3 celého ostrova pokrývají hory, přičemž velká část vrcholů dosahuje výšek nad 3 kilometry.³⁴ Mimo jiné byly během 70. let v horách Tchaj-wanu vybudovány tunely a úschovné prostory pro letadla společně s C-2 komplexy.³⁵ K tomu údajně další nové podzemní komplexy v současnosti vznikají.³⁶ Velká část celého pohoří je poměrně těžko přístupná a v kombinaci s podzemními komplexy by mohlo sloužit jako vhodné útočiště.

Na druhou stranu musíme zvážit velikost ostrova. Pro guerillovou taktiku jsou příhodná rozsáhlá prostředí, kde by nepřítel musel vynaložit velké úsilí pro jeho kompletní

³⁰ Viz MAREŠ, ref. 12. str. 25.

³¹ MACLEAN, Fitzroy. The Setting for Guerrilla Warfare. *Royal United Services Institution. Journal*. [online]. London: RUSI, 2009, 156.1, 90-96, [cit. 2022-6-15]. ISSN 0035-9289, str. 92. Dostupné z: <https://1url.cz/ZrRdK>

³² Ibidem

³³ WWF. Worldwildlife.org: Southeastern Asia: Taiwan. [online]. [cit. 2022-6-15]. Dostupné z: <https://1url.cz/brRdr>

³⁴ BRITANNICA. Britannica.com: Taiwan. [online]. [cit. 2022-6-15]. Dostupné z: <https://1url.cz/6rRd1>

³⁵ C-2, nebo také C&C komplexy vychází z pojmu „Command and Control“. Jedná se o vojenské infrastrukturní komplexy sloužící ke zvýšení interoperability skrze řízení a komunikaci v reálném čase

³⁶ Viz REHMAN, THOMAS A STILLION, ref. 5. str.53.

prohledání. Rozloha Tchaj-wanu činí přibližně 36 000 km². Pro porovnání, rozloha Kuby tvoří trojnásobek, Vietnamu přibližně devítinásobek a Afghánistánu dokonce osmnáctinásobek rozlohy Tchaj-wanu.³⁷ Vybrané příklady samozřejmě nejsou náhodné. Jedná se o státy, v nichž v historii bylo četně užito v boji guerillových taktik. Měly tak mimo vhodného prostředí také rozlehlé území, ve kterém mohli bojovníci operovat a činit tak jejich lokalizaci nepříteli náročnější. Tchaj-wan tuhle výhodu postrádá. Co více, oproti kupříkladu Afghánistánu, nebo Vietnamu, je Tchaj-wan naprosto odříznutý od okolního světa. Musíme tudíž předpokládat, že by v případě okupace ostrova došlo také k námořní bloádě ostrova. Taková situace by značně komplikovala zásobování v případě, pokud by kdokoliv z oblastí mimo Tchaj-wan chtěl guerillu materiálně, nebo personálně podporovat.

3.2 Městská guerilla

Již bylo zmíněno, že pojem městské guerilly je velice těžko uchopitelný. Problém je především v telurickém charakteru guerillových hnutí.³⁸ Velice těžko si lze představit situaci, kdy občané Tchaj-wanu podporují ozbrojené konflikty ve vlastních ulicích mezi partyzány a čínskými ozbrojenými silami. Co více, pokud by se konflikty odehrávaly pouze ve městech, nemohli bychom poté uvažovat ani o spojení guerillového bojovníka s místním rurálním prostředím. I přesto bychom měli v tomto případě o možnosti vzniku určité formy guerilly v městských oblastech uvažovat. Hlavním zdůvodněním je, že v současnosti tvoří městská část populace přibližně 80% veškeré populace Tchaj-wanu.³⁹

Pojem městské guerilly není novým konceptem a můžeme se s ním potkávat již od 60. let 20. století.⁴⁰ Vzniklo i několik návodů městské guerilly, případně odborných prací, které popisují, co je pro městskou guerillu důležité. Dle Carlose Marighelly, jednoho z tvůrců konceptu městské guerilly, je hlavním úkolem rozptýlit, opotřebovat a demoralizovat armádu a represivní složky nepřítel.⁴¹ Podobný koncept již v práci zazněl v podobě jedné z pravděpodobných forem guerilly, které mohou potenciálně na Tchaj-wanu vzniknout. Již v 70. letech se kladl důraz na informační agendu městské guerilly. V práci Briana Michaela Jenkinse je řečeno následující: „Města jsou centry komunikace. Mají rádiové stanice, televizní studia, noviny, reportéry a publikum, které zajímá vše, co se

³⁷ WPR. Worldpopulationreview.com: Largest Countries in the World 2022. [online]. [cit. 2022-6-15]. Dostupné z: <https://1url.cz/CrRdJ>

³⁸ Viz MAREŠ, ref. 12. str. 25.

³⁹ WORLDOMETERS. Worldometers.info: Taiwan Population. [online]. [cit. 2022-6-15]. Dostupné z: <https://1url.cz/nrRde>

⁴⁰ Viz MAREŠ, ref. 12. str. 25.

⁴¹ MARIGHELLA, Carlos a Robert MOSS. *Urban guerrilla warfare: with an appendix: Minimanual of the urban guerrilla*. London: International Institute for Strategic Studies, 1971. [cit. 2022-7-1]. str. 20. Dostupné z: <https://1url.cz/JrRdQ>

v jejich a cizích městech děje“.⁴² V dnešní době do tohoto širokého informačního spektra musíme přidat také internet. Právě internet se stává velice silným médiem v případě konfliktu a po 30 letech od Války v Zálivu dostává pojem „Válka v přímém přenosu“ naprosto nový rozměr. Dnes mají guerillová hnutí velice účinný prostředek k šíření informačního materiálu do zbytku světa a prostřednictvím něj získávání podpory veřejnosti. Svědky takové situace jsme mohli být při počátku ruské invaze na Ukrajinu. Především v prvních dnech války internet jako médium zahltilo množství emotivních záběrů a svědectví, které bezpochyby měly vliv na pozdější dění. A to ať už v místě bojů, tak jinde ve světě. Kdyby se obdobné podpory podařilo dosáhnout guerillovému hnutí na Tchaj-wanu, kupříkladu prostřednictvím korigované informační kampaně, mohlo by to mít značný vliv na morálku nejen partyzánů ale především občanů Tchaj-wanu. Vhodná informační kampaň by pravděpodobně mohla mít vliv i na publikum na území nepřítele, případně na publikum v jiných částech světa. Nelze opomenout ani důležitost internetu jako zpravodajského prostředku. Internet se ukázal jako jeden z nejen efektivních, ale především levných prostředků k získávání zpravodajského materiálu v podobě informací o výzbroji, přítomnosti, nebo přesunech nepřítele, a to bez toho, aniž by strana využívající tyto informace musela vynakládat jakékoliv větší finanční prostředky.

Městská guerilla umožňuje také postupy jako atentáty a únosy, jejichž nákladnost je často velice nízká a efektivnost naopak vysoká.⁴³ Autority nakonec nebudou moci tyto akce tolerovat a začnou uplatňovat tvrdší postupy. V tu chvíli nastává pozdější fáze městské guerilly. Autority začnou uplatňovat represivní postupy, které však obyčejné občany pouze přesvědčí o skutečném společném zájmu s guerillovými bojovníky.⁴⁴ Všechny tyto události mohou vést až k silným nepokojům ve městech. Pokud bude mít hnutí dostatek zdrojů, může guerilla kupříkladu začít vyzbrojovat občany, kteří by se původně součástí hnutí vůbec nestali.⁴⁵ Díky vysoké koncentraci obyvatel v několika jednotkách velkých měst na malém prostoru může být tento proces o to snazší. Koncepce městské guerilly nicméně vznikla před 60 lety. Guerilloví bojovníci sice mají nové prostředky pro vedení guerillové války, nicméně ani okupující jednotky v případě Tchaj-wanu pravděpodobně nebudou v technologických schopnostech a schopnostech counterinsurgency zaostávat. Marighella nazývá městskou guerillu pouze jako prostředek k podpoře venkovské guerilly, nikoliv jako samostatnou formu guerilly.⁴⁶ Proto bychom i v případě vhodných podmínek Tchaj-wanu pro městskou guerillu pravděpodobně viděli spíše kombinovanou formu guerilly než městskou guerillu samotnou.

⁴² JENKINS, Brian Michael. *The Five Stages of Urban Guerrilla Warfare: Challenge for the 1970s*. [online]. Santa Monica: RAND Corporation Office, 1971. [cit. 2022-6-17]. str. 6. Dostupné z: <https://1url.cz/yrRdi>

⁴³ Ibidem, str. 7.

⁴⁴ Ibidem

⁴⁵ Ibidem, str. 13.

⁴⁶ Viz MARIGHELLA a MOSS, ref. 41. str. 20.

4 TECHNOLOGICKÁ ZÁKLADNA PRO GUERILLOVÝ BOJ

Stejně jako klasické asymetrické bojiště i vedení guerillové války silně ovlivňují technologie. O to více pokud by ke guerillové válce došlo v oblasti Tchaj-wanu. Dodnes jsme se setkávali s uplatňováním guerillových taktik převážně v chudších regionech. Posledním dosud poměrně čerstvým příkladem, jsou konflikty v Afghánistánu. Nicméně ani v minulosti jsme se nesetkali se skutečnou guerillovou válkou na místě, které by bylo dobově natolik ekonomicky a technologicky vyspělé, jako je současný Tchaj-wan. Dostupné technologie se během posledních desítek let značně vyvinuly. Technologie jako termovize, noční vidění, drony, vyspělé pozorovací a komunikační satelity, pokročilé zbraňové systémy a další, mohou velice silně ovlivnit taktiku guerillového boje, a to jak pozitivně, tak negativně. Ačkoliv jmenované technologie byly dostupné i dříve, dnes se stávají na moderním bojišti častěji využívanými, ne-li nezbytnými.

Tchaj-wan si je vědom své pozice a snaží se jí přizpůsobit i současnou obrannou strategii. Dříve v práci již byla zmíněna koncepce „Hard ROC 2.0“. V rámci ní se sledují kroky Tchaj-wanu pro přechod na asymetrickou obranu v případě války s Čínou. Jedná se o dokument, který řeší aktivní ochranu v případě konfliktu, nikoliv guerillovou válku na Tchaj-wanu jako takovou. Můžeme v něm však zhlédnout určité postupy a technologie, které by se v případě guerillové války daly efektivně využít. Jedním z těchto projektů je vznik nekonvenčních ponorkových sil.⁴⁷ Jednalo by se o větší množství menších a hůře detekovatelných ponorek, které by potenciálně v případě ovládnutí Tchaj-wanu mohly sloužit ve prospěch guerilly. Dle koncepce by se tchajwanští vojáci měli mimo operování v malých autonomních skupinách naučit, jak bojovat v případě různých výpadků komunikací a jiných ztěžujících situací.⁴⁸ Právě tyto znalosti by mohly být dobře využitelné v případě pozdější guerillové války. V roce 2017 byl vytvořen oficiální dokument „Overall Defense Concept“. Jeho náplň víceméně sleduje hlavní směry „HARD ROC 2.0“. Asymetričnost a upřednostňování menších, levnějších, zato početnějších jednotek při zachování kvality jejich výkonu. V posledních letech se však ukazuje, že ne ve všech směrech se tyto postupy plní. Často obecně není mezi vysokým vojenskými představiteli Tchaj-wanu tento obranný koncept uznáván.⁴⁹ Právě to, že se tchajwanská obranná politika neřídí postupy ve zmíněných dokumentech, může vést nejen k oslabení obranyschopnosti Tchaj-wanu, ale také k oslabení potenciálu efektivity případné guerilly, která by na území Tchajwanu mohla vzniknout z pozůstatků původní armády.

Asymetrické bojiště a uplatňování prvků guerillového boje se v posledních letech stává poměrně častým jevem. Příkladem budiž efektivnost využití ručních samonaváděcích protitankových raketových kompletů při počátku ukrajinsko-ruského konfliktu, využívání bojových a průzkumných letounů ve druhé válce o Náhorní Karabach, nebo využití min a nástražných výbušných zařízení v konfliktu v Afghánistánu. Nemusí se však jednat

⁴⁷ Viz REHMAN, THOMAS A STILLION, ref. 5. str.37.

⁴⁸ Ibidem, str. 63.

⁴⁹ HUNZEKER, Michael A. Taiwan's defense plans are going off the rails. *Warontherocks.com*. [online]. Austin: The University of Texas, 18.11.2021 [cit. 2022-6-20]. ISSN 2576-1153. Dostupné z: <https://1url.cz/6rRdo>

pouze o letální prostředky. V mnoha konfliktech velkou roli hraje například poskytování kapacit satelitních komunikačních sítí. Ta by v případě guerilly na Tchaj-wanu měla nevyčísitelnou cenu v kontextu již zmíněného šíření informací prostřednictvím internetu. Všechny tyto prostředky mohou být pro svou poměrně značnou mobilitu a efektivitu vzhledem k ceně využity potenciální guerillou na Tchaj-wanu. To však záleží na několika proměnných. Například zda by guerilla na Tchaj-wanu byla schopna vytvořit zásobovací trasy z území mimo Tchaj-wan, pokud by měla vnější spojení. Nebo například zda by současná vláda budovala obrannou strategii, jež by v případě porážky Tchaj-wanu byla nakloněna potenciálu vzniku hnutí užívajícího guerillových taktik.

ZÁVĚR A DISKUSE

Z práce lze vyvodit několik hlavních jevů, které by ovlivňovaly skutečný potenciál guerillové války na Tchaj-wanu. Analýzou těchto jevů jsme schopni alespoň v základní rovině odpovědět na položené otázky: zda existuje potenciál vzniku guerilly na Tchaj-wanu, zda by byla guerilla udržitelná a zda by byla efektivní.

Pro potenciál vzniku guerilly by bylo velice důležité, jak rychle a jaké postupy by Čína uplatňovala, aby guerilla nevznikla. Je zjevné, že myšlenka samostatného Tchajwanu, na které by guerillová válka nejspíše stála, je značně rozšířena a podporována. Otázkou však je, do jaké míry by podporování této myšlenky pokračovalo i v případě obsazení Tchaj-wanu Čínou. Je téměř jisté, že by vznikly minimálně malé neorganizované buňky odpůrců čínského režimu. V zásadě pak záleží, jak tvrdé preventivní postupy bude Čína uplatňovat, aby zamezila propojení sítě, ze které by následné guerillové hnutí mohlo vzejít. Proces vzniku guerillového hnutí by značně mohla usnadnit efektivní informační kampaň, které napomáhá, mimo existence internetu, také velká koncentrace obyvatel ve městech a moderní informační infrastruktura Tchaj-wanu. Také velice záleží na tom, zda bude guerilla spontánní akcí občanů, nebo zda bude zformována vládou a armádou, která již nadále nebude schopna Číně odporovat. V případě vzniku guerillového hnutí z pozůstatků původní armády lze předpokládat vyšší efektivitu a lepší bojové schopnosti než v případě občanů. Velice pravděpodobná je také kombinovaná forma, kdy v řadách guerilly najdeme zástupce obou proudů. Můžeme tedy předpokládat, že vznik guerillového hnutí není nepravděpodobný. Poté záleží především na udržitelnosti a efektivitě hnutí.

Udržitelnost záleží na tom, jak budou partyzáni schopni vést guerillovou válku, zajistit zásobování, a v přední řadě zajistit vlastní šanci na přežití. Důležitá by byla také podpora veřejnosti. Té by bylo možno, prostřednictvím moderních způsobů šíření informací dosáhnout poměrně jednoduše. Zde pak záleží, jakým způsobem se k šíření informací postaví Čína. Je velice důležité, zda a případně za jak dlouho bude schopna dostat veškeré komunikační kanály pod svou kontrolu. Nicméně pro charakter Tchajwanu, jako státu s velkou hustotou obyvatel v několika málo městech, nepříteli vzdálených od sebe, mohou fungovat i jiné způsoby šíření informací. Navíc je poměrně pravděpodobné, že pokud by k vypuknutí guerillové války došlo, byli bychom s velkou pravděpodobností svědky městského guerillového boje v úplně novém formátu a rozsahu. Zároveň je pro udržitelnost

guerilly velice důležité, aby se měli bojovníci v případě nutnosti kam stáhnout. Pro tyto případy by velice efektivně mohlo fungovat hornaté a zarostlé prostředí Tchaj-wanu. Nesmíme však zároveň zapomínat na úskalí v podobě velikosti Tchaj-wanu. Právě velikost by mohla zapříčinit, že prostřednictvím moderních technologií bude vyhledávání partyzánů na malém prostoru hrát ve prospěch Číny. Poslední, neméně důležitou složkou udržitelnosti, je zásobování. Vnitrostátní zásobování by pravděpodobně nebylo překážkou, pokud guerilla získá podporu obyvatel. Problém může nastat v případě zásobování novými zbraněmi a dalšími prostředky, které by pocházely z oblasti mimo Tchaj-wan. Problémem tkví především v ostrovním charakteru Tchaj-wanu. To, co je pro nynější Tchaj-wan největší strategickou výhodou, by pro guerillu na Tchaj-wanu bylo pravděpodobně největším úskalím. Zda je tedy guerilla udržitelná záleží silně na způsobu boje, který zvolí, jak početné budou řady guerilly, a především jakou logistiku a podporu mezi obyvateli si bude guerillové hnutí schopno zařídit.

Pokud bychom se dostali až do fáze udržitelné guerilly, která má podporu a je schopna zásobování uvnitř ostrova, přichází otázka efektivity. Mohli bychom předpokládat, že pokud v řadách guerilly budou mimo jiné pozůstatky armádních sil, případně i bývalí představitelé vedení Tchaj-wanu, mohly by být akce vedeny efektivněji. Podobný nárůst efektivity bychom mohli sledovat i s případnou zahraniční personální, informační a materiální podporou, například v podobě armádních poradců, obrazového zpravodajství, nebo vyspělých kompaktních zbraní. Současná zkušenost s malými, mobilními a výkonnými zbraněmi v asymetrických konfliktech nasvědčuje tomu, že i proti větší a technologicky vyspělejší armádě může guerilla disponovat efektivními způsoby vedení boje. Tento fakt je o to důležitější v kontextu Tchaj-wanu, který se sám dobrovolně na vedení asymetrického boje zaměřuje ve svých vojenských strategiích. Nezanedbatelný je i fakt výcviku civilního obyvatelstva pro případy válečných konfliktů. Tento výcvik zvyšuje připravenost a bojové znalosti, které by se také bezpochyby promítly do efektivnosti guerillového hnutí. Největším úskalím by téměř s jistotou byl již zmíněný problém vnější logistiky. Tchaj-wan má podporu v zahraničí a s velkou pravděpodobností by měl podporu i guerillový odboj. Pokud by se však Číně podařilo hermeticky uzavřít ostrov, byla by guerilla buď naprosto odříznuta od vnějšího zásobování, nebo by bylo vnější zásobování značně omezeno. Operace by v takovém případě pravděpodobně přetrvávaly i nadále, nicméně jejich efektivita by byla omezena dostupnou výzbrojí a prostředky. Pokud by čínská armáda využívala těžké techniky, moderních technologií a kvantitativní ozbrojených sil, nelze bez vnějšího zásobování zaručit, že guerilla bude schopna dostat svých cílů. Na druhou stranu již zmíněný specifický charakter Tchaj-wanu umožňuje operace v městské zástavbě, které často za nízkou cenu mohou způsobit velké škody nepříteli. A to jak na úrovni materiální, tak v myšlení prostých obyvatel. Existuje tak určitá šance, že i v případě izolace ostrova bude mít guerilla efektivní způsob pro vedení boje. Potenciál guerilly na Tchaj-wanu rozhodně není zanedbatelný. Nicméně veškeré zmíněné proměnné, včetně totalitního charakteru nepřítelů téměř s jistotou neumožní tak jednoduchou aplikaci guerillových operací, jako v případě jiných oblastí, kde jsme mohli být svědky užití guerillových taktik.

Autor: ***Richard Oubělický**, narozen 2001. V současnosti je studentem bakalářského programu bezpečnostní a strategická studia v kombinaci s programem mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních studií na Masarykově univerzitě. Zaměřuje svou odbornost především na bezpečnost v operační doméně space, technologii v kontextu bezpečnosti a obrany a asymetrické konflikty.*

Jak citovat: OUBĚLICKÝ, Richard. Analýza potenciálu guerilly na Tchaj-wanu – Reálná možnost, nebo naivní představa? *Vojenské rozhledy*. 2023, 32 (1), 035-049. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz.